УДК 374.71+004

Усата Олена Юріївна
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної математики та інформатики
Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна
ln_usat@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ШЛЯХУ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ-АКМЕОЛОГА

Анотація. У статті розглянуто основні аспекти впровадження акмеологічного підходу в навчально-виховну діяльність школи; проаналізовано наукові дослідження сучасних учених, присвячені цій проблемі; подано особливості розвитку і самореалізації власного інноваційного творчого потенціалу, самоосвітньої діяльності; розглянуто особливості складання плану самовдосконалення і плану-проспекту самовиховання, а також розробки власної самопрезентації вчителя-акмеолога. Відповідно до вище визначених особливостей було проаналізовано, узагальнено та систематизовано ІКТ, що ефективно впливатимуть на професійно-особистісне зростання педагога.

Ключові слова: акмеологія; педагогічна акмеологія; вчитель-акмеолог; ІКТ.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. На початку третього тисячоліття однією з найважливіших для держави стратегією розвитку освіти в Україні є виховання людини інноваційного типу мислення і культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти й інформаційних технологій, запитів особистості, потреб суспільства й держави.

Суспільство, спрямоване на розвиток особистості, вимагає від науки і педагогіки ефективного поєднання педагогічних технологій з інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), адже значні зміни в освіті відбуваються через інтенсивну інформатизацію всіх сфер суспільства, що надає принципово нові можливості для підвищення ефективності професійної діяльності на будь-якому рівні освіти. Процес інформатизації освіти, який підтримує інтеграційні тенденції пізнання закономірностей предметних галузей і довкілля, актуалізує розробку підходів до використання потенціалу інформаційних технологій для розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях провідних науковців В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, І. Захарової, М. Кадемії, М. Козяра, В. Монахова, Н. Морзе, О. Пєхоти, С. Сисоєвої, О. Спіріна, П. Стефаненко, Є. Полат акцентується увага на тому, що використання сучасних технологій навчання в інтеграції з ІКТ у навчальному процесі забезпечує ефективність всіх видів навчальної діяльності, якість підготовки фахівців з новим типом мислення відповідно до вимог інформаційного суспільства, якісне формування професійної компетентності, культури тощо [2, с. 10].

Протиріччя між нагальною потребою в підвищенні ефективності професійної діяльності педагога, його професійно-особистісним зростанням в умовах інформатизації освіти і недостатнім використанням сучасних ІКТ у своїй професійній діяльності спонукає до дослідження особливостей діяльності вчителя в умовах впровадження акмеологічного підходу в освіті й сучасних ІКТ, що стануть в пригоді вчителю-акмеологу.

Дослідженнями професійно-особистісного зростання в професійній діяльності, вивченням закономірностей і технологій розвитку професіоналізму як творчості займаються багато вітчизняних і зарубіжних науковців. Аспектами досягнення

© О. Ю. Усата, 2016.

акмеологічних вершин педагогами, проблемами формування таких моделей займаються Г. Данилова, А. Деркач, Г. Кримська, Н. Кузьміна, В. Панчук, В. Максимова та ін.. Акмеологічний підхід спрямований на досягнення цілісного розвитку особистості, що передбачає розвиток професійної компетентності, професійно важливих особистісно-ділових якостей, рефлексивної організації, творчого й інноваційного потенціалу, мотивації професійних досягнень [1, с. 126], у наш час є одним з прогресивних і перспективних для сучасної освіти. Такий підхід до змісту освіти, технологій навчання, виховання, управління, на думку багатьох науковців, дозволяє перевести навчальний заклад з режиму функціонування до розвитку, за цього значно підвищується і якість освіти, так як у всіх суб'єктів освіти систематизуючими виявляються пізнавальні мотиви, навчання стає внутрішньою потребою, а творче переосмислення дійсності – провідним.

Метою нашого дослідження є виокремлення з огляду на основні принципи діяльності вчителя-акмеолога сучасних ІКТ, що сприятимуть його професійно-особистісному зростанню.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення поставленої мети використовувалися такі методи: аналіз й узагальнення теоретичних джерел з метою розкриття основних положень досліджуваної проблеми; узагальнення і систематизація зарубіжного і вітчизняного досвіду застосування ІКТ у професійній діяльності педагогів, використання яких сприятиме ефективному професійно-особистісному зростанню усіх суб’єктів навчально-виховного процесу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Людина впродовж життя може досягати професійно-особистісних акме (від грец. akme – пік, вершина, зрілість, розквіт, тут вершина досягань особистості) різної суспільної й особистісної значущості. Суспільно значущими професійними акме є досягнення, що є вищими порівняно з результатами інших фахівців у цій сфері діяльності. Цінність таких акмедосягнень полягає в тому, що вони значно перевищують нормативний рівень. Людина, яка виходить за межі професійної рутини, включає до професійної діяльності творчі підходи, нові ефективні методики і технології, збагачуючи свій професійний досвід. Акмедосягнення можуть представляти собою визначні результати, наукові відкриття, творчі знахідки, інноваційний досвід, технології, активні досконалі методи. Показниками особистісно значущого акме є професійні досягнення, котрі перевищують попередні результати діяльності конкретної людини. Ці результати є не такими важливими для професійного середовища, але без них неможливе професійне сходження конкретної людини. В особистісних акмедосягненнях людина черпає енергію для свого професійного поступу, вона самоусвідомлює і самооцінює рівень свого професіоналізму, виявляє потенційну готовність до його удосконалення [8, с. 7].

Проблема професійного зростання людини, її успішність є центральною для акмеології. Акмеологія як самостійна галузь наукового знання вивчає закономірності й механізми розвитку людини, можливості самореалізації її творчого потенціалу на шляху до вершин професіоналізму і майстерності. У таких випадках педагогічний професіоналізм в акмеологічному розумінні визначається як стійка якість суб’єкта, що забезпечує високу продуктивність педагогічної діяльності, її гуманістичну спрямованість [1, с. 136].

Основоположні аспекти педагогічної акмеології досліджено В. Максимовою, яка вказує, що акмеологія – це наука про якість людини і про якість життя. Акмеологія освіти, у свою чергу, досліджує умови досягнення високої якості освітніх систем і розвитку суб'єктів освітнього процесу: вчителя й учня [5].

Сучасна освіта вимагає від педагога, як висококваліфікованого фахівця, умінь організації такого навчально-виховного процесу, який забезпечить розвиток професійних знань, умінь і навичок учнів або студентів, їх комунікацію, творчість, самовдосконалення, постійну самоосвіту і врешті інформаційно-технологічну культуру. Педагоги повинні чітко усвідомлювати, що вони навчають нове покоління, і їхні випускники, як успішні спеціалісти майбутнього, повинні: бути крос-функціональними, працювати на стику професій; мати навички роботи у віддаленому доступі; уміти збирати, систематизувати та використовувати великі обсяги інформації – бути професіоналом big date; мати здатність до самовдосконалення й самоосвіти, адже з розвитком нових технологій, у тому числі й інформаційних, необхідна готовність навчатись усе життя; творчо мислити, знати декілька мов, володіти soft skills – умінням ввічливо, терпеливо, доброзичливо досягати цілей – бути «універсальним солдатом»; бути готовим змінювати до 10 професій протягом життя; знати основи ІТ-технологій і мати навички їх використання; бути готовим до крос-культурних переміщень – роботі в різних країнах у зв’язку з глобалізацією [9].

Усі ці та інші чинники зумовили розробку перших акмеологічних концепцій шкільної освіти. Велика відповідальність у реалізації цих концепцій покладається на вчителя. Учитель-акмеолог – це людина, яка є духовно, професійно та соціально зрілою. Саме ці три компоненти і вирізняють учителя-акмеолога. Попри це, це ще й володіння акметехнологіями, здатність правильно спрямовувати вплив акмеологічного освітнього простору. Акмеологічний простір – це не даність, це те, що ми створюємо самі у своєму навчальному закладі. Кожен педагог у школі створює свій акмеологічний простір, який впливає на розвиток, виховання дітей. Цей простір є визначальним у впливовості педагога на вихованців, особливо старшокласників [11]. Спільна праця вчителя й учня веде до успіху обох і закладу загалом.

На думку провідних науковців, акмеологічний підхід в освіті має бути пріоритетним напрямком, який спонукає особистість педагога до прогресивного саморозвитку, самоорганізації та відповідно професійного самовдосконалення, а його застосування полягає в такому:

– організація особливого акмеологічного середовища у навчальному закладі, де розвиток професіоналізму педагога є цінністю, традицією, вимогою, реальністю та ідеалом. Для такого середовища характерним є міжособистісне співробітництво, під час якого відтворюються сутнісні сили педагога як суб’єкта професійної діяльності;

– утвердження власної акмеологічної позиції та «Я-концепції», тобто активізація професійно-особистісних якостей, які сприяють самоствердженню, відокремлення власних поведінкових моделей, ціннісних установок, адекватне виділення себе із соціального й професійного середовища, оволодіння системою засобів, методів, механізмів саморегуляції, що сприятимуть самовдосконаленню й самореалізації себе як особистості, орієнтація на досягнення високих результатів у власній професійній діяльності за умови дотримання морально-правових норм поведінки й духовно-моральних цінностей;

– розвиток і самореалізація власного інноваційного творчого потенціалу педагога. Інноваційність як потужний професійний потенціал особистості полягає в готовності започатковувати нові технології і підходи до розв’язання педагогічних завдань, створювати авторські науково-методичні розробки, узагальнювати й розповсюджувати передовий педагогічний досвід; відображає можливості педагога

повною мірою презентувати свої можливості й застосовувати їх у процесі продуктивної діяльності. Самореалізація педагогом власного особистісного і професійного потенціалу має різні форми прояву: розкриття свого творчого потенціалу під час практичної діяльності, наполегливість у здійсненні життєвих і професійних планів, умінні відстоювати власну позицію;

– самоосвітня діяльність педагога як важливий показник якості освіти, готовності до самонавчання та самооцінки, важливий критерій життєтворчості, що сприяє поповненню власного професійно-педагогічного арсеналу інтерактивними формами та методами навчання, як-от: урок-тренінг, урок-дослідження, урок-панорама, урок-пошук, урок-мандрівка, урок-практикум, урок-казка, урок-композиція, урок-діалог, мережева гра, «віртуальна екскурсія», прес-конференція, творчий звіт, дистанційні олімпіади, телекомунікаційні проекти, Веб-квести та ін.

– складання плану самовдосконалення і плану-проспекту самовиховання, удосконалення методів, прийомів і форм навчально-виховної взаємодії з учнями; вироблення індивідуально-творчого стилю роботи; вивчення передового досвіду колег, проведення відкритих уроків, їх самоаналіз, обговорення відвіданих уроків, участь у конкурсах тощо;

– активна участь у науково-дослідній діяльності навчальних закладів, результати такої участі відображатимуться в таких формах, як: науковий звіт (реферат, доповідь, виступ на семінарі чи конференції) з проблеми дослідження; введення в практику комплексу дидактичних матеріалів; апробація в інноваційному режимі ідей учителів-новаторів;

– створення авторської методики, технології; реалізація положень концепції на основі розробки й апробації авторської програми, навчального посібника; узагальнення власного досвіду, систематизація й опис методичних прийомів, використаних форм і методів роботи; стаття в періодичне видання з проблеми; методичний посібник із програми дослідження; методичні рекомендації для вчителів і учнів; участь у проектній діяльності; комп'ютерна презентація результатів дослідження для впровадження в досвід роботи інших колег тощо;

– розвиток корпоративної культури, тобто участь у колективних і групових інноваційних формах роботи, як-то: співпраця у творчих групах, науково-дослідній діяльності, організація консультативно-методичних груп, педагогічні чи психологічні тренінги, участь у чатах, форумах щодо розробки актуальних проблем, методичних фестивалях, панорамах, презентаціях, у діяльності шкіл (Школа молодого вчителя, Школа передового педагогічного досвіду, Школа професійної майстерності, Школа молодого методиста), методичних дискусіях, методичних аукціонах, методичних діалогах, проблемних столах, педагогічних консиліумах тощо;

– розробка власної самопрезентації, укладання творчого портфоліо вчителя – колекція власної бази кращих сценарію уроків, цікавих прийомів, знахідок, засобів наочності, дидактичних матеріалів, продуктивних педагогічних технологій, що відображають зусилля вчителя, успіхи або досягнення з тієї чи іншої проблеми, індивідуальної творчої теми;

– підвищення загальноосвітнього й культурного рівнів: відвідування кінотеатрів, театрів, музеїв, виставок, читання літератури, преси; знайомство й спілкування з цікавими людьми, творчими особистостями, колегами-однодумцями; наявність хобі тощо [7].

Розглянуті вище аспекти дозволяють виділити основні складові професійного успіху педагога: професіоналізм особистості, професіоналізм педагогічної діяльності та педагогічна творчість. Але, як свідчить освітня практика сьогодення, невід'ємною складовою професійної майстерності сучасного педагога є володіння ним ІКТ. Педагог,

що прагне професійно-особистісного зростання, має адаптуватися до постійного оновлення інформаційних технологій, інтегруватися до сучасних потреб професійної освіти, ефективно обирати і використовувати саме ті технології, які сприяють досягненню поставленої мети, тим самим постійно підвищуючи свою професійну культуру. Без якісного зростання педагогічного професіоналізму не можна піднятись до нинішніх надбань науки і техніки. У зв‘язку з цим актуальним є використання педагогом на всіх етапах своєї професійної діяльності сучасних інформаційних і комунікаційних технологій [2].

Організація акмеологічного простору в сучасній школі є досить актуальними питаннями. Так, СЗОШ І–ІІІ ступенів № 12 м. Житомира, спрямувавши свою подальшу науково-дослідну роботу в акмеологічному напрямку, запросила викладачів кафедри прикладної математики та інформатики Житомирського державного університету імені Івана Франка в межах методологічного семінару обговорити науково-методологічні основи акмеологічного підходу загалом і діяльності вчителя-акмеолога зокрема. У період підготовки до семінару було проведено опитування вчителів, за результатами якого встановлено, що вчителі школи розуміли основні теоретичні засади акмеологічного підходу, принципи акмеологічної школи та особливості роботи вчителя-акмеолога, адже вони, обираючи тему, уже багато питань обговорили на засіданнях методичних об’єднань і педрадах. Також було з’ясовано, що учителі школи широко використовують ІКТ в навчально-виховному процесі, але недостатньо обізнані з їх використанням для професійно-особистісного зростання. Так на основі побажань і потреб вчителів для детального їх ознайомлення з матеріалами були виокремлені ІКТ, що мають стати в нагоді як у підготовці до уроків, так і в організації роботи конкурентоспроможного сучасного фахівця-педагога.

Серед величезного різноманіття ІКТ можна виділити ті з них, які вдало допомагатимуть реалізовувати вищезазначені аспекти впровадження акмеологічного підходу. Зупинимось на веб-сервісах, ознайомлення з якими найбільш актуальне вчителям на цьому етапі їх роботи над проблемною темою школи.

Ознайомившись з дослідженнями, у яких розглядаються засоби формування іміджу сучасного педагога в інформаційному просторі, розвитку професійної компетентності вчителів та ін., найбільш оптимальним засобом, що може стати в нагоді під час реалізації всіх аспектів впровадження акмеологічного підходу й об’єднати більшість виокремлених нами ІКТ, є блог.

Термін «блог» походить від англ. blog (web loggin) – мережний журнал або щоденник подій. Ведучи професійний блог, учитель: удосконалює писемне мовлення, розвиває критичне мислення і предметну компетентність; розширює свій кругозір, збагачується інтелектуально; навчається кращому, що є у колег, обмінюється досвідом, розвиває комунікативні вміння і навички; розвиває вміння самостійно здобувати знання, обробляти інформацію, формує вміння, навички і потреби навчатися протягом життя; підтримує розвиток професійного мережного вчительського співтовариства, розвиває соціокультурну компетентність; звикає діяти спільно і звіряти свої дії з нормами професійної спільноти; безперервно вдосконалює свою інформаційно-комунікаційну компетентність. Аналіз блогів, створених учителями різних предметів у мережі Інтернет, свідчить, що переважна більшість з них розробляє особисті інформаційні ресурси для представлення результатів своєї роботи. Утім, блог, як засіб мережної взаємодії, може використовуватись педагогом, як: інформаційно-освітнє предметне середовище (компонент відкритого середовища освітньої установи); електронне портфоліо педагога (спосіб оцінювання професійної компетентності, а також інструмент рефлексії професійної діяльності); персональне навчальне середовище (персональне освітнє оточення), персональний освітній простір – засіб

реалізації освітньої потреби (професійні спільноти, інструмент читання новин тощо) [4].

Для створення блогів є багато безкоштовних сервісів, ми виокремимо найпопулярніші: www.blogger.com, www.ucoz.ru, www.jimdo.com. У мережі є відповідні інструкції до створення й оптимізації блогів на відповідних сервісах [10;с. 12], а також можна ознайомитись з уже існуючими.

Іншим електронним засобом, що сприяє самопрезентації, самореалізації власного творчого потенціалу і формуванню власної «Я-концепції» вчителя-акмеолога є Е-портфоліо. Існують різні тлумачення поняття «портфоліо» і різні варіації його структури. Сформулюємо узагальнене визначення: портфоліо – це «візитівка» викладача, що містить дані про різні аспекти його освітньої діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані. Е-портфоліо – це портфоліо викладача, створене на основі електронних ресурсів. Залежно від мети створення портфоліо визначається його структура. Зміст Е-портфоліо можна поділити на такі складові: особисті дані; науково-дослідна діяльність; викладацька діяльність; професійний розвиток [6].

Для створення Е-портфоліо можна використати презентації, публікації та інші засоби, які дозволять описати складові професійного потрфоліо, і публікувати, наприклад, на такому сервісі як SlideShare. Публікації потім можна переглядати на самому сайті, на портативних пристроях або вбудовувати в інші сайти, надсилати посилання електронною поштою. Нерідко портфоліо розміщено безпосередньо у власному блозі, або його й ототожнюють з блогом. Також є можливість розробити портфоліо з допомогою конструктора, наприклад, http://netfolio.ru/.

Вартим уваги є 4portfolio.ru – новий веб-портал, безкоштовний конструктор веб-портфоліо дитини, педагога, професіонала та організації. Простий і зрозумілий інтерфейс мережі 4portfolio.ru дозволить створити і вести інтерактивне портфоліо вихованцям дошкільних освітніх установ (за допомогою батьків, бабусь і дідусів), учням шкіл і коледжів, студентам вузів, педагогам, професіоналам будь-яких галузей та організаціям.

Портфоліо дитини дошкільного віку дозволяє визначити його інтереси, виявити ступінь соціалізації, психічний стан, розумовий і фізичний розвиток, визначає можливості корекції. Інтерактивне портфоліо або портфель досягнень учня містить інформацію про його навчальну діяльність, особисті і творчі досягнення, коментарі однокласників, учителів, батьків. За допомогою портфоліо можна оцінити творчі здібності дитини й динаміку їх розвитку; учні можуть самостійно проаналізувати свої досягнення і невдачі (рефлексія) для формулювання цілей свого подальшого розвитку (антиципація), що є важливим елементом інноваційного підходу до освіти.

Портфоліо педагога виступає, як: професійне портфоліо (демонстрація в Інтернеті педагогічного досвіду, методичних досягнень, успіхів учнів, це визначає рівень його професіоналізму); віртуальне середовище для спілкування (соціальна мережа для взаємодії з учнями, колегами, батьками); хмарне сховище інформації (збереження найважливіших файлів, які доступні з будь-якого місця, з будь-якого комп'ютера); веб-інструменти (для ведення записників, записів, резюме, складання планів).

Також сервіс дозволяє розробити портфоліо професіонала, ділової особистості, зайнятої в будь-якій професійній галузі, та портфоліо фірми, організації або установи, що є колекцією виконаних робіт, демонстрацією індивідуальних чи колективних досягнень в тій чи іншій галузі; забезпечує наочне уявлення колекції проектів і виконаних фірмою робіт у текстовому, графічному, мультимедійному форматі. У такому портфоліо можна розмістити текстові файли, презентації та фотографії, відео та анімаційні ролики. У портфоліо документів розміщуються колекції грамот, дипломів,

свідоцтв, сертифікатів, ліцензій. У портфоліо відгуків відображаються відгуки замовників про виконану організацією роботи та ін..

Особливої уваги для самоосвітньої діяльності педагога, планування і проектування власного професійно-особистісного зростання заслуговують інтелект-карти, адже за їх допомогою можна створювати і Е-портфоліо, і дидактичні матеріали, і проекти подальшого розвитку та самовдосконалення. Інтелект-карти – це інструмент, що дозволяє ефективно структурувати і опрацьовувати інформацію; мислити, використовуючи весь свій творчий та інтелектуальний потенціал. Інтелект-карти – дуже зручний інструмент для розв'язання таких завдань, як проведення презентацій, прийняття рішень, планування свого часу, запам'ятовування великих обсягів інформації, проведення мозкових штурмів, самоаналіз, розробка складних проектів, власне навчання, розвиток, і багатьох інших. Детальну інформацію про роботу з інтелект-картами розміщено на http://www.mind-map.ru/.

Основними безкоштовними додатками для розробки цих засобів професійного самовдосконалення є: www.coggle.it (підтримує спільну роботу над проектами, має безліч функцій, що роблять процес створення інтелект-карти простим і дає можливість використання зображень, індивідуальних колірних схем, перегляду історії документа); www.xmind.net (крос-платформна програма для складання ментальних карт, працює на платформах Windows / Mac / Linux); www.bubbl.us (веб-додаток для складання інтелект карт в режимі онлайн, дозволяє скласти прості mind-map і експортувати їх у форматі зображень); www.wisemapping.com (он-лайн – додаток для створення інтелект-карт, що працюють на відкритому коді HTML5); www.mind42.com (безкоштовна On-line програма (Beta), має і платний доступ, надає можливості одночасної роботи над картою й імпортування карт з інших сервісів); www.mindomo.com (сервіс для створення і зберігання концептуальних карт, має безкоштовну, обмеження на 3 активних карт, один проект, невелика кількість форматів для імпорту і експорту та платну версії програми).

Для поповнення власного професійно-педагогічного арсеналу інтерактивними формами і методами навчання і наступній самореалізації власного творчого потенціалу в навчально-виховному процесі вчителі широко використовують мультимедійні презентації, відеофрагменти, навчальні фільми, інтелектуальні ігри. тощо. Більшою мірою вони користуються вже розробленими засобами і адаптують їх до уроку, а не створюють їх відповідно до власних потреб. Так ми вирішили їх ознайомити із засобами розробки різних типів презентацій, відео уроків, кросвордів, ребусів, пазлів.

Сервіси для створення різних типів презентацій: https://prezi.com/ (сервіс для створення нелінійних презентацій, весь зміст розміщується на одному слайді, фрагменти якого демонструються переходами за заданим шляхом так, щоб повернутися до одного й того ж фрагменту кілька разів, є можливість вставки текст, картинки, відео, чудово відображає причинно-наслідкові зв'язки), http://www.powtoon.com/ (сервіс для створення відеопрезентацій за допомогою слайдів на лінії часу, містить готові елементи у сервісі PowToon, є опції завантаження своїх графічних елементів), http://www.co/en/ (сервіс для створення відео презентацій вважається зручнішим від PowToon, бо має можливість пересування елементів на лінії часу, а не на визначеному слайді), http://com/ (сервіс, призначений для створення анімованих презентацій, дозволяє створювати doodle video (мальоване відео), яке на цей час є досить популярним), http://www.videoscribe.co/ (призначений для створення скрайбінг-презентацій, мальованого відео, є можливість протестувати безкоштовно протягом 7 днів); https://goanimate.com/ (дає можливість створення презентацій та анімаційних відеороликів з широкими можливостями, має безкоштовну версію з обмеженими можливостями).

Програмне забезпечення, що дозволяє розробляти відео уроки, тобто записувати

всі події на екрані, є досить легке у використанні, має зручний і зрозумілий інтерфейс.

Існує безліч програм, які дозволяють записувати відео з екрану, але найбільш стабільними й потужними інструментами є SplitCam – – програма для накладення відео-ефектів, розподілу відеопотоків, запису відео, онлайн-трансляцій; UVScreenCamera – програма для захоплення екрану, запису дій користувача, створення навчальних відеороликів, презентацій; Clip2Net – програма для створення скриншотів і захоплення відео з екрану і розміщення їх в Інтернеті; CamStudio – безкоштовна програма для запису всього, що відбувається на екрані монітора у файл AVI або SWF. Записані відео можна розміщувати на сервісах і робити на них посилання у власних блогах та інших сайтах.

Загальновідомо, інтелектуальні ігри, у нашому випадку кросворди, ребуси, пазли є гімнастикою, мобілізуючою і дренуючою силою розуму як учителя, так і учня. Отже, серед сервісів для створення дидактичних ігор варто виокремити такі: http://rebus1.com/ua/ (містить різні типи ребусів, крипторифми, логічні ігри та можливості для їх створення), http://puzzlecup.com/crossword-ru/ (створення кросворді), http://learningapps.org/ (інтерактивний конструктор для розробки завдань в різних жимах – «Пазли», «Установи послідовність», «Вікторина з вибором правильної відповіді» та ін.), http://www.jigsawplanet.com/ (дозволяє створювати онлайн пазли, необхідна лише готова картинка для закачування на сервер), http://www.proprofs.com/games/create-game/ (сервіс для створення різних ігор, головоломок, кросвордів, вікторин, флеш-карток, опитувань, але деякі з них можливо створити тільки англійською мовою), http://www.classtools.net/ (сервіс для створення різних освітніх ігор, діаграм, вікторин, які можна вбудувати на сайт або блог, зберегти в Інтернеті, залучити до навчальної та виховної роботи з учнями).

Вартим уваги для досягнення професійних вершин особистістю вчителя-акмеолога, на нашу думку, є засіб, що дає можливість розміщувати текст, графічні зображення, мультимедійні файли, посилання на сторінки Інтернету, замітки є інтерактивна он-лайн дошка (віртуальна дошка). На сьогодні у мережі Інтернет для створення онлайн дошок існують такі ресурси: Glogste (http://edu.glogster.com/), Dabbleboard (http://dabbleboard.com/), WikiWall (http://wikiwall.ru/), Twiddla (http://www.twiddla.com/), Scribblar (http://www.scribblar.com/), Padlet (http://ru.padlet.com/). Серед наведених прикладів найбільш простим у використанні, на нашу думку, є сервіс Padlet – це інструмент зі створення віртуальних дошок для сумісної роботи. Сервіс повністю безкоштовний, не обмежує користувача в кількості створюваних сторінок і підтримує кирилицю. Зазначимо, що створену дошку можна розмістити в соціальних мережах (Facebook, Twitter, Google+ та ін.), зберігати у вигляді електронного документа у форматах PDF, Exel, CSV, отримати RSS-фід або відправити на електронну пошту, вставити у власну сторінку або блог за допомогою html-коду, а також використовувати мобільну версію з QR кодом [3].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, розглянувши аспекти впровадження акмеологічного підходу у навчально-виховний процес школи, можна зробити висновки, що ефективність функціонування акмеологічної школи та професійне становлення особистості вчителя-акмеолога великою мірою залежать від уміння педагогом використовувати ІКТ у свої професійній діяльності. Учитель, який вміло й ефективно володіє технологіями та інформацією, має новий стиль мислення, принципово інакше оцінює проблеми, що виникають, організовує свою діяльність.

Упровадження акмеологічного підходу й ІКТ у навчально-виховний і

управлінський процес загальноосвітньої школи повинно відбуватись у повній взаємодії, оскільки суспільство очікує від школи, що її випускники будуть комунікабельними, креативними, думаючими, самостійно мислячими особистостями, які прагнуть до успіху і вміють самостійно будувати індивідуальну траєкторію розвитку.

Подальшими перспективами нашого дослідження є аналіз реалізації ІКТ в професійній діяльності учителів-акмеологів, а саме, вплив їх використання на професійно-особистісне зростання. На основі результатів цього аналізу актуалізувати увагу не тільки на підготовку майбутніх учителів в умовах акмеологічного підходу, а й на ІКТ, що будуть необхідними в подальшому професійно-особистісному зростанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акмеология : учебное пособие / А. Деркач, В. Зазыкин. – СПБ : Питер, 2003. – –256 с.
2. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Львів, 2012. – 506 с.
3. Зубахіна Є. М. Застосування соціального сервісу Padlet у навчально-виховному процесі [Електронний ресурс] / Є. М. Зуба хіна. – Режим доступу: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1175.
4. Лабудько С. П. Блог як засіб розвитку професійної компетентності вчителів / С. П. Лабудько // Комп'ютер у школі та сім'ї – 2013. – №6. – С. 9–12.
5. Максимова В. Н. Акмеология : новое качество образования : Книга для педагога / В. Н. Максимова. – СПБ. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2002. – 99 с.
6. Морзе Н. Е-портфоліо як інструмент відкритості та прозорості освітньої діяльності сучасного університету [Електронний ресурс] / Н. Морзе, Л. О. Варченко-Троценко // Інформаційні технології і засоби навчання – 2016. –№ 2 (52) – С. 62-80. – Режим доступу: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1395/1033 .
7. Ніколаєску І. Акмеологічний підхід до розвитку професійного іміджу сучасного педагога в системі післядипломної освіти / Інна Ніколаєску // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. — № 5, Ч.1 – – С. 245–251.
8. Огнев'юк В. О. Розвиток в університетській освіті акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця // Акмеологія – наука XXI століття : матеріали III Міжнародної наук.-практ.конфер. / заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К.: Київськ.ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С. 6–9.
9. Професії майбутнього. Що повинен уміти спеціаліст майбутнього? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.euroosvita.net/index.php/?Category=1&id=4753&amp%3Bid=4753
10. Скрипка Г. В. Внутрішня оптимізація учительського блогу створеного на blogspot.com [Електронний ресурс] / Г. В. Скрипка // Інформаційні технології і засоби навчання – 2005. – № 4(48) – С. 62-80. – – Режим доступу : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1256/938ю.
11. Я – людина освіти : інтерв'ю з директором ліцею [Ганною Сазоненко з нагоди виходу наук.-метод. посіб. «Акмеологія шкільної освіти» / інтерв'ю провела Наталія Валентик] // Директор школи. – – 2010. – № 44. – С. 3–5.
12. Як створити блог вчителя? В uCoz! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mozok.net/jak-stvoriti-blog-vchitelja

Матеріал надійшов до редакції 08.06.2016 р.

ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА ПУТИ СТАНОВЛЕНИЯ УЧИТЕЛЯ-АКМЕОЛОГА

Усата Елена Юрьевна
кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры прикладной математики и информатики
Житомирский государственный университет имени Ивана Франко, г. Житомир, Украина
ln_usat@ukr.net

Аннотация. В статье рассмотрены основные аспекты внедрения акмеологического подхода в учебно-воспитательную деятельность школы; проанализированы научные исследования современных ученых, посвященные этой проблеме; подано особенности развития и самореализации собственного инновационного творческого потенциала, самообразования; рассмотрены особенности составления плана самосовершенствования и плана-проспекта самовоспитания, а также разработки собственной самопрезентации учителя-акмеолога. Согласно выше определенным особенностям были проанализированы, обобщены и систематизированы ИКТ, способствующие профессионально-личностному росту педагога.

Ключевые слова: акмеология; педагогическая акмеология; учитель-акмеолог; ИКТ для реализации особенностей становления учителя-акмеолога.

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE ACMEOLOGY TEACHER FORMATION

Olena Yu. Usata
PhD (pedagogical sciences), associate professor,
assistant professor of applied mathematics and computer science
Zhytomyr State University named after Ivan Franko, Zhytomyr, Ukraine
ln_usat@ukr.net

Abstract. The article considers the main aspects of acmeological approach implementation in the school educational activities; it analyzes scientific research of modern scholars on this topic; it gives peculiarities of development and self-fulfillment of own innovative creativity, self-education; it considers the peculiarities of self-improvement planning and outline of self-education and formulation of acmeology teacher self-presentation. According to the above-mentioned features there were analyzed, summarized and systematized the ICT which will promote professional and personal growth of a teacher.

Keywords: acmeology, pedagogical acmeology, acmeology teacher; ICT for implementation of peculiarities of acmeology teacher formation.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Acmeology: Study Guide / A. Derkach, V. Zazykin. – SPB : Piter, 2003. – 256 s. (in Russian)
2. Ghurevych R. S. Information and communication technologies in vocational education / R. S. Ghurevych, M. Ju. Kademija, M. M. Kozjar ; za red. chlen-kor. NAPN Ukrajiny Ghurevycha R. S. – Ljviv, – 2012. – 506 s. (in Ukrainian)
3. Zubakhina Je. M. The use of social service Padlet in the educational process [online] / Je. M. Zubakhina // – Available from: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1175 (in Ukrainian)
4. Labudjko S. P. Blog as a means of professional competence of teachers / S. P. Labudjko // Komp'juter u shkoli ta sim'ji – 2013. – #6. – C.9–12. (in Ukrainian)
5. Maksimova V. N. Psychology: A New Quality of Education: Kniga dlja pedagoga / V. N. Maksimova. – SPB. : Izd-vo RGPU im. A. I. Gercena, 2002. – 99 s. (in Russian)
6. Morze N. E-portfolio as a tool for openness and transparency of modern university education [online] / N. V. Morze, L. O. Varchenko-Trocenko // Information Technologies and Learning Tools – 2016. – # 2 (52) – S. 62-80. – Available from: http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1395/1033 (in Ukrainian)
7. Nikolajesku I. Acmeological approach to the professional image of a modern teacher in the system of postgraduate education / Inna Nikolajesku // Problemy pidghotovky suchasnogho vchytelja. – 2012. – # 5, Ch.1. – S. 245–251. (in Ukrainian)
8. Oghnev'juk V. O. Development acme potential of a future professional competence in university education // Akmeologhija – nauka KhKhI stolittja : materialy III Mizhnarodnoji nauk.-prakt.konfer. / zagh. red. V. O. Oghnev'juka. – K.: Kyjivsjk.un-t imeni Borysa Ghrinchenka, 2011. – S. 6–9. (in Ukrainian)
9. Future professions. What a specialist shall be able to do? [online]. – Available from: http://www.euroosvita.net/index.php/?Category=1&id=4753&amp%3Bid=4753 (in Ukrainian)
10. Skrypka Gh. V. Internal optimization of teachers blog created on blogspot.com [online] / Gh. V. Skrypka

// Information Technologies and Learning Tools . – 2015. – # 4 (48) – S. 62-80. - Available from:http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1256/938

11. I am a man of education: an interview with the director of the Lyceum [Anna Sazonenko on occasion of nauk. method. guidances. "Acmeology school" / Interviewed by Natalia Valentyk] // Headmaster. - 2010. - № 44. - P. 3-5. (in Ukrainian)
12. How to create teacher blog? In uCoz! [online]. – Available from: http://mozok.net/jak-stvoriti-blog-vchitelja.

Conflict of interest. The author has declared no conflict of interest.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.